

Nr 436.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till dels förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning, dels ock förordning om ändrad lydelse av 15, 16 och 19 §§ i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva; given Stockholms slott den 21 maj 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

dels förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning,

dels ock förordning om ändrad lydelse av 15, 16 och 19 §§ i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Rickard Sandler.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning.

Häri genom förordnas, att § 3 mom. 1 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

Mom. 1. En var skall mantalsskrivas där han är bosatt.

Uppehåller sig någon under olika delar av året inom särskilda mantalsskrivningsdistrikt, betraktas han såsom bosatt i det distrikt, där han vistas under sådana förhållanden, att han med avseende å tjänst, verksamhet eller andra omständigheter bör anses därstädes hava sitt egentliga hemvist, med rätt likväl för den, som äger fast egendom eller idkar rörelse inom olika mantalsskrivningsdistrikt och inom vardera av dessa någon del av året vistas samt ej på grund av tjänst eller verksamhet kan anses hava sitt egentliga hemvist i någotdera av dessa eller annat mantalsskrivningsdistrikt, att själv bestämma och anmäla, inom vilketdera distriktet han skall mantalsskrivas.

Den, som nästa fardag eller därförinnan kommer att flytta till annat distrikt för att övertaga fast egendom eller rörelse eller tillträda tjänst, bör jämte honom åtföljande personer där mantalsskrivas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1921.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 15, 16 och 19 §§ i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.

Häri genom förordnas, att 15, 16 och 19 §§ i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva skola, 19 § i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

15 §.

För den andel, som vid bodelning skall tillfalla efterlevande make, erlägges ej arvsskatt. Denna andel beräknas till hälften av makarnas behållna giftorättsgods, där den icke jämlikt stadgande i nya giftermålsbalken blivit annorlunda bestämd vid bodelning, varöver i behörig ordning upprättad handling i huvudskrift eller bestyrkt avskrift fogas vid bouppteckningen.

16 §.

Är vid bouppteckning fogat i behörig ordning upprättat arvskifte i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, vilket, med angivande av storleken utav den andel av behållningen, som tillkommer varje arvinge eller testamentstagare, upptager och fördelar den avlidnes samtliga tillgångar, skall arvskiftet i ifrågavarande delar läggas till grund för beräkningen av arvsskatten, såvitt icke behållningen enligt arvskiftet upptagits till lägre värde än det, vartill densamma uppgår enligt härovan angivna beräkningsgrunder.

19 §.

Skatt beräknas icke för andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer efterlevande make, barn eller adoptivbarn eller av-

komling till barn eller adoptivbarn, där samma andels värde understiger 1,000 kronor, ej heller för annan andel; som icke uppgår till ett värde av 200 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer efterlevande make eller barn eller adoptivbarn eller avkomling till barn eller adoptivbarn.

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen,
<i>Klass II.</i>	— — — — —	— — — — —	— — — — —
<i>Klass III.</i>	— — — — —	— — — — —	— — — — —
<i>Klass IV.</i>	— — — — —	— — — — —	— — — — —

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1921, dock att 15 och 16 §§ i deras nuvarande lydelse fortfarande skola gälla beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken är tillämplig.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 maj 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anförde t. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet Sandler, härefter följande:

Sedan Kungl. Maj:t genom proposition den 19 december 1919, nr 15, till antagande förelagt riksdagen förslag till ny giftermålsbalk jämte åtskilliga andra, därmed sammanhängande författningsförslag, samt riksdagens kamrar numera i huvudsak antagit berörda förslag, torde jag nu få underställa Kungl. Maj:t frågan om vidtagandet av vissa härav betingade ändringar i mantalsskrivnings- och arvsskatteförordningarna.

Enligt 10 kap. 1 § rättegångsbalken skall hustru i tvistemål i allmänhet hava samma forum som mannen. Efter den tolkning, praxis *Mantalskrivningsförordningen.*

givit stadgandet om mannens forum i dylika mål, är detta domstolen i den ort, där mannen är mantalsskriven; och enligt § 3 mom. 1 i mantalsskrivningsförordningen skall hustru mantalsskrivas å samma ställe som mannen.

Av ovanberörda författningsförslag avser nu ett — förutom annat — sådan ändring i bestämmelserna i 10 kap. 1 § rättegångsbalken, att ur nämnda paragraf uteslutes vad den innehåller därom, att hustrun har samma forum som mannen.

Lagberedningen, från vars förslag i ämnet omförmälda författningsändring upptagits, motiverade densamma därmed, att det ej syntes förenligt med den självständiga ställning, som vore avsedd att beredas hustrun, eller billigt mot henne, att hon, även om hon bodde på annan ort än mannen, skulle svara vid den domstol, där han hade sitt hemvist.

För vinnande av det med ändringen i fråga avsedda ändamål torde nu, på sätt lagberedningen också anmärkt, den regel i mantalsskrivningsförordningen, enligt vilken hustru skall vara mantalsskriven på samma ställe som mannen, jämväl böra ändras. Ovanberörda föreskrift i § 3 mom. 1 mantalsskrivningsförordningen torde därför böra utgå.

Arvsskatteförordningen.

Vad därefter angår de ändringar, som av ovan angivna skäl påkallas i arvsskatteförordningen, torde jag få erinra om följande. Enligt den nya giftermålsbalken är regeln den, att vardera maken äger och förvaltar vad han eller hon ärvt eller annorledes förvärvat. En var av makarna äger visserligen, med vissa undantag, giftorätt i den egendom, som andra maken vid äktenskapets ingående har eller sedermera förvärvat. Men denna rätt innebär icke, att makarna samfällt äga sådan egendom, utan medför, såvitt nu är i fråga, endast att vardera maken vid gemenskapens upplösning erhåller hälften av båda makarnas behållna giftorätts gods. Vid äktenskapets upplösning skall mellan makarna bodelning äga rum. Det är denna bodelning, icke giftorätten, som är det äktenskapsrättsliga fånget. Bodelningen, d. v. s. fördelningen mellan makarna eller mellan den ena maken och den andres arvingar, skiljes begreppsmässigt från arvskiftet, d. v. s. fördelningen mellan de olika arvingarna av den lott, som vid bodelningen tillfallit dem gemensamt. — Vidare avskaffas institutet »morgongåva» samt motsvaras »fördel av bo oskiftet» av en viss rätt vid bodelningen. — Slutligen stadgas i en särskild lag arvsrätt mellan makar för det fall, att bröstarvinge ej finnes.

Härav betingas nu vissa ändringar i arvsskatteförordningens 15, 16 och 19 §§.

Vad 15 § beträffar, torde, på grund av vad ovan anförts, uttrycket »den andel i boet, som tillfaller efterlevande make såsom fördel, gifträtt och morgongåva», böra ersättas med orden »den andel, som vid bodelning skall tillfalla efterlevande make». Här avsedd andel bör i avslutning till nya giftermålsbalkens bestämmelser såsom regel beräknas till hälften av båda makarnas behållna gifträttsgods. Om emellertid bodelning ägt rum och häröver i behörig ordning upprättad handling fogas vid bouppteckningen, bör givetvis, i överensstämmelse med vad som för närvarande gäller beträffande arvskifte, bodelningen vara bestämmande, såvida ej efterlevande maken därvid tillagts mera än honom eller henne lagligen tillkommer. Åt 15 § föreslås nu en i enlighet härmed ändrad avfattning.

Uti 16 § lära, med hänsyn till den sålunda föreslagna ändrade lydelsen av 15 § och då arvskiftet i förekommande fall skall föregås av bodelning, orden »eller efterlevande make för andel, som i 15 § sägs, tillagts mer än honom eller henne lagligen tillkommer» böra utgå. Därjämte tarvas ett par smärre redaktionella ändringar uti paragrafen i fråga.

Vidkommande slutligen 19 §, erfordras viss omredigering av densamma på den grund, att, såsom ovan nämnts, arvsrätt för visst fall stadgas makar emellan.

De ändrade bestämmelserna i mantalsskrivnings- och arvsskatteförordningarna torde böra lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1921, då nya giftermålsbalken och därmed sammanhängande författningar äro avsedda att träda i kraft. Dock synes beträffande makar, å vilkas förmögenhetsförhållanden äldre giftermålsbalken skall tillämpas, vad i 15 och 16 §§ av arvsskatteförordningen för närvarande finnes stadgat alltjämt böra gälla.

*De nya
bestämmelser-
nas ikraft-
trädande.*

Sedan föredraganden härefter uppläst i enlighet med vad han sålunda anført upprättade förslag till *dels* förordning om ändrad lydelse av § 3 mom. 1 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning *dels ock* förordning om ändrad lydelse av 15, 16 och 19 §§ i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva, hemställde föredraganden, att, då nämnda för-

slag vore föranledda av under riksdagen inträffad händelse, desamma nu måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna sitt bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Grip.
